

9 Stödåtgärder

I kapitel 9 redovisas stöden till det svenska jordbruket inom ramen för EU:s jordbrukspolitik. Redovisningen omfattar även stöden till rennäringen samt till företag verksamma inom förädling och avsättning av jordbruksprodukter. En beskrivning av den svenska jordbrukspolitiken under åren närmast före Sveriges inträde i EU lämnas i Jordbruksstatistisk Årsbok 2000.

Utöver redovisade stöd förekommer exempelvis marknadsstöd som stöd för säljfrämjande åtgärder.

Redovisningen av stödbelopp per år avser normalt stöden för ett visst produktionsår, oavsett vilket år stöden betalats. Den redovisningsformen används även i den Ekonomiska Kalkylen för Jordbrukssektorn (EAA) och den Jordbruksekonomiska undersökningen (JEU).

EU:s jordbrukspolitik

Det svenska EU-medlemskapet från den 1 januari 1995 innebar att de svenska jordbruksstöden ersattes av EU:s stödsystem. En beskrivning av huvuddragen i EU:s jordbrukspolitik och de olika stöden görs i det följande. EU:s gemensamma jordbrukspolitik (Common Agricultural Policy, CAP) innebär att handeln med jordbruksprodukter är fri inom unionen.

Målen för EU:s gemensamma jordbrukspolitik är att:

- öka produktiviteten i jordbruket
- ge jordbrukarna en skälig levnadsstandard
- stabilisera marknaderna
- trygga livsmedelsförsörjningen
- ge konsumenterna livsmedel till rimliga priser.

För att nå dessa mål används främst olika marknadsregleringar, men i EU:s jordbrukspolitik ingår även struktur- och regionalpolitiska åtgärder. På senare år har EU också fattat beslut om åtgärder för att minska jordbrukets belastning på miljön.

Den 1 januari 2005 införde Sverige ett nytt jordbrukarstöd – gårdsstödet. Gårdsstödet är inte kopplat till jordbrukarens produktion utan är i stort sett oberoende av vad och hur mycket jordbrukaren producerar. Gårdsstödet ersatte flera stöd, bland annat arealersätt-

ningen och de flesta av de tidigare djurbidragen.

Jordbrukaren måste ha stödträter för att få gårdsstödet.

Marknadsregleringarna finansieras helt av EU:s budget medan strukturstöden, de regionala stöden och miljöstöden medfinansieras av medlemsländerna.

Kommissionen har störst inflytande på de områden där EU i hög grad ansvarar för politiken som t.ex. pris- och marknadsregleringen inom jordbrukspolitiken. För de åtgärder som medfinansieras av de enskilda medlemsländerna, t.ex. kompensationsbidraget och miljöprogrammet, är friheten större att nationellt utforma reglerna. Nationella stöd kan utformas av de enskilda medlemsländerna, men måste godkännas av kommissionen.

Jordbrukspolitiken finansieras av tullar, införselavgifter, producentavgifter och bidrag från medlemsstaterna och upptar ungefär 40 % av EU:s totala budget.

År 2015 reformerades EU:s jordbrukspolitik, vilket medförde förändringar av stöden. För de så kallade direktstöden (som ingår i den så kallade pelare 1) innebar det att gårdsstödet delades upp på gårdsstöd, förgröningsstöd och stöd till unga jordbrukare. Det produktionskopplade direktstödet för nötkreatur tillkom. Marknadsstöden, den sista komponenten i pelare 1, redovisas inte här, annat än det tillfälliga mjölkstöd som tillkom 2015 och som redovisas i **tabell 9.1**.

För de övriga stöden (pelare 2) ökade omfattningen av kompensationsbidraget, miljöstöd för fäbodbete tillkom liksom djurvälståndsstöd för får och kor. Ett investeringsstöd för biogas infördes och stödet för ekologisk produktion bröts ut från miljöstöden.

I **tabell 9.1** ges en sammanfattning av vissa stöd till jordbruket och i **tabellerna 9.2–9.5** mer detaljerad statistik om dessa stöd. Uppgifterna avser de år för vilka utbetalning skett, oavsett när själva utbetalningen gjorts.

Investeringsstöd, företagsstöd och projektstöd inom landsbygdsprogrammet redovisas i **tabell 9.6**. Stöd till rennäringen redovisas i en särskild tabell (**tabell 9.7**).

Gårdsstöd

De tidigare produktionskopplade jordbrukarstöden (arealersättning och djurbidrag) ersattes år 2005 med ett nytt stöd, gårdsstöd, som i stort sett är helt frikopplat från produktionen.

Jordbrukaren kan få gårdsstödet för all jordbruksmark, det vill säga både för åkermark och för betesmark, som jordbrukaren brukar och redovisar i SAM-ansökan.

För att få fullt gårdsstöd måste jordbrukaren uppfylla de så kallade tvärvillkoren. Det innebär att

- jordbrukaren ska sköta all sin jordbruksmark enligt skötselkraven och att
- jordbrukaren ska följa vissa regler inom områdena miljö, folkhälsa, växtskydd, djurskydd och djurhälsa. Dessa regler kallas verksamhetskrav.

För att få gårdsstödet utbetalt måste jordbrukaren ha stödrätter. Gårdsstödet betalas ut för det antal hektar jordbruksmark som jordbrukaren ansöker om. Jordbrukaren kan dock inte få mer gårdsstöd än vad stödrätterna motsvarar. Stödrätterna tillhör jordbrukaren och är inte kopplade till marken.

Jordbrukare kan överföra stödrätter mellan varandra på olika sätt:

- handel med stödrätter och
- hyra av stödrätter i samband med arrende av jordbruksmark.

Det är upp till jordbrukarna att komma överens om villkoren för överföringen.

Från 2015 påbörjades en årlig justering av stödrätternas värde som har lett till att alla stödrätter är lika mycket värda år 2020. Det spelar alltså inte längre någon roll vilken region stödrätterna ursprungligen tilldelades i.

Förgröningsstöd

Från 2015 överfördes en del av gårdsstödet till ett nyskapat förgröningsstöd. Förgröningsstödet är hårt kopplat till gårdsstödet. Den som söker gårdsstöd söker automatiskt också förgröningsstöd.

Syftet med förgröningsstödet är att stödja jordbruksmetoder som gynnar klimatet och miljön. Kraven är:

- gröddiversifiering på åkermark
- ekologiska fokusarealer på åkermark
- bevarandet av permanenta gräsmarker.

Företag med ekologisk produktion har ett generellt undantag från dessa krav och uppfyller alltså automatiskt villkoren för förgröningsstödet.

För gröddiversifiering gäller att minst två grödor måste odlas av den som brukar mer än 10 hektar åkermark och minst tre grödor av den som brukar mer än 30 hektar åkermark. De huvudsakliga undantagen från detta gäller företag i norra Sverige som aldrig behöver odla fler än 2 grödor och företag där en stor del av den brukade arealen är vall eller betesmark som inte har några krav på gröddiversifiering alls.

För ekologiska fokusarealer (EFA) gäller att minst 5 % av åkermarken ska upptas av EFA. Som EFA räknas t.ex. träda, salix, vissa kvävefixerande grödor som ärtor, åkerbönor och klöver, obrukade fältkanter och vallinsädd i huvudgröda. Olika koefficienter appliceras på olika EFA-grödor för att få fram den totala EFA-arealen. Företag i områden med mycket skog och företag med stor andel gräsmark, träda eller baljväxter är helt undantagna från EFA-kravet.

För bevarandet av permanenta gräsmarker gäller att permanent gräsmark inte får minska

med mer än 5 % på nationell nivå. På företagsnivå innebär det att till dess minskningen blir större finns det endast ett förbud mot att plöja betesmarker i Natura 2000-områden. Om minskningen blir större än 5 % kan omställningsförbud och återställningskrav användas.

Stöd till unga jordbrukare

Från 2015 infördes ett nytt direktstöd för unga jordbrukare. Med unga jordbrukare avses högst 40 år gamla jordbrukare som dessutom ska ha en ledande ställning i verksamheten och vara relativt nystartade (det får ha gått högst 5 år sedan personen etablerade sig i branschen).

Stödet betalas per gårdsstödsberättigad hektar för som mest 90 hektar och som längst under 5 år.

Stöd för nötkreatur

Från 2015 infördes ett nytt direktstöd för nötkreatur. Det gäller djur över 1 års ålder och stödbeloppet baseras på den tid djuret befunnit sig på företaget.

Mjolkstöd

Det tillfälliga mjolkstöd som betalades för 2015, 2016 och 2017 och som redovisas i **tabell 9.1** räknas inte som ett direktstöd, utan sorterar under marknadsstöden i pelare 1. Det är dock ett produktionskopplat stöd som baseras på levererad kvantitet mjölk.

Återbetalning

Den som får över 2 000 euro i direktstöd (gårdsstöd, förgröningsstöd, stöd till unga jordbrukare och nötkreatursstöd) får det över-skjutande beloppet reducerat med en viss procentsats som bestäms av EU-kommissionen varje år. Reduktionen brukar vara mellan 1 och 2 procent. Pengarna går till en reserv som ska användas vid kriser inom jordbrukssektorn. De reserverade medlen kan återbetalas senare år om de inte använts. Denna återbetalning redovisas i **tabell 9.1**.

Torkstöd

För att hjälpa lantbruket hantera konsekvenserna av den svåra torkan 2018 infördes ett

krisstöd kallat torkstöd åren 2018 till 2019. Torkstödet redovisas i **tabell 9.2**.

Regionala stöd

Kompensationsbidrag

Syftet med kompensationsstödet är att främja fortsatt användning av jordbruksmark, bidra till att bevara landsbygden och till att bevara och främja hållbara jordbrukssystem. Genom att kompensera lantbrukare för alla eller delar av de merkostnader och inkomstbortfall som är relaterade till begränsningarna för jordbruksproduktionen i det berörda området, bidrar kompensationsstödet till att uppnå detta.

Stödet riktar sig till områden som har sämre förutsättningar för livsmedelsproduktion än andra regioner (Areas Facing Natural Constraints, ANC). I Sverige utgår kompensationsstöd till hela norra Sverige, delar av skogs- och mellanbygderna i södra och mellersta Sverige samt vissa områden på Öland och Gotland.

För arealer med grovfodergrödor finns krav på djurinnehav av antingen nötkreatur, tackor eller getter. Ersättningsnivån bestäms av den djurtäthet företaget har och i vilket stödområde företaget är beläget. För arealer med växtodlingsgrödor som spannmål eller oljevaxter eller arealer med extensiva grödor finns inget krav på djurhållning och ersättningsnivån bestäms endast av i vilket stödområde företaget är beläget.

Kompensationsstödet redovisas i **tabell 9.3**.

Nationellt stöd till norra Sverige

Avtalet med EU ger Sverige rätt att lämna nationellt stöd till vissa områden i norra Sverige. Stödet är helt finansierat av svenska staten och det huvudsakliga syftet är att säkerställa att lantbruket i norra Sverige finns kvar. Det nationella stödet ska därmed bidra till att jämna ut de inkomstskillnader som uppstår mellan norra Sverige och övriga Sverige på grund av de svagare produktionsförutsättningarna i norra Sverige.

Stöd lämnas till mjölk-, slaktsvins- och äggproduktion, för transport av mjölk, för

suggor och getter samt odling av potatis, bär och grönsaker.

Tabell 9.3 visar att t.o.m. maj 2020 har 394 milj. kr utbetalats i nationellt stöd till norra Sverige för år 2019. Mest nationellt stöd utgick till Västerbottens län.

Miljöersättningar

Miljöersättningar syftar till åtgärder för att minska jordbrukets belastning på miljön. Varje land utformar ett program för miljövänliga produktionsmetoder inom jordbruket och för bevarande av biologisk mångfald i odlingslandskapet. Programmet utformas efter det egna landets förhållanden och miljöproblem. För miljöersättningar krävs ett femårigt åtagande av brukaren. I det följande beskrivs de stöd som utbetalades för år 2019 och som redovisas i **tabell 9.4**. Vid tidpunkten då utbetalade belopp miljöersättningar togs fram, bedömdes cirka 94 % av de slutliga miljöersättningarna för 2019 vara utbetalade.

Bevarande av betesmarker och slåtterängar

Det finns två miljöersättningar för betesmarker och slåtterängar. Dessa är:

- miljöersättning för skötsel av betesmarker och slåtterängar,
- miljöersättning för restaurering av betesmarker och slåtterängar.

Vidare finns en miljöinvestering:

- miljöinvestering för engångsröjning av betesmarker och slåtterängar.

Syftet med ersättningen för skötsel av betesmarker och slåtterängar är att bevara och förstärka hävdgynnande natur- och kulturmiljövärden.

Syftet med ersättningen för restaurering av betesmarker och slåtterängar och miljöinvesteringen för engångsröjning är att återställa den biologiska mångfalden och de kulturhistoriska värdena i slåtterängar, betesmarker, skogs- och fåbodbeten som helt eller delvis försvunnit genom att hävden upphört.

Ersättning för skötsel av betesmarker och slåtterängar lämnas för betesmark och slåtteräng med allmänna värden samt betesmark och slåtteräng med särskilda värden. Ersättning lämnas också för alvarbete på Öland och Gotland, mosaikbete, gräsfattiga marker och skogsbete. Därutöver finns ett antal komplement som är möjliga att söka i kombination med vissa marker. Dessa är:

- bränning,
- efterbete,
- höhantering,
- lieslätter,
- svårtillgängliga platser,
- lövtäkt.

Utrotningshotade husdjursraser

Syftet är att bevara den genetiska resursen som våra husdjur utgör. Egenskaper som en gång funnits i äldre raser kan på grund av omvärldsförändringar åter komma till nytta.

Ersättning lämnas för att hålla djur av raser som finns med på EU:s lista över utrotningshotade svenska husdjursraser, t.ex. fjällko, gutefår, lantrasget och linderödssvin. Alla djur ska vara renrasiga.

Vallodling

Syftet med ersättningen är att stimulera hållbar odling och minska växtnärläckage. Vallodlingen bidrar också till att minska erosionen från åkermark och till att begränsa användningen av växtskyddsmedel.

Miljöersättning för vallodling kan sökas för det område där kompensationsstöd inte lämnas (stödområde 13). För vallodling i övriga stödområden (1-12) kan man i stället söka kompensationsstöd.

Minskat kväveläckage

Syftet är att minska kväveutlakning och fosforförluster från åkermark. Ersättning kan lämnas för de två åtgärderna fånggröda och vårbearbetning. De bägge åtgärderna kan kombineras på samma mark. Stödet lämnas i nitratkänsliga områden i södra Sverige.

Våtmarker och småvatten

Det finns två stöd för våtmarker och småvatten, dels en miljöinvestering för

anläggning och restaurering av våtmarker och småvatten, dels ett stöd för skötsel av dem.

Syftet med ersättningarna är att öka arealen våtmarker i odlingslandskapet och att förbättra funktionen i de våtmarker som redan finns. Våtmarkerna kan minska de negativa effekterna av växtnäringsläckage och bevara och förstärka den biologiska mångfalden.

De fyller även andra viktiga funktioner som att upprätthålla grundvattennivån, öka variationen i landskapet och förbättra möjligheten till människors rekreation. Med våtmark menas ett vegetationstäckt område där vattenytan är nära under, i nivå med eller nära över markytan och där vattennivån får variera med de naturliga säsongsvariationerna. Med våtmark menas här även småvatten och dammar.

Skydds-zoner

Syftet med ersättningen är att minska ytavrinningen, erosionen och läckaget av näringsämnen från åkermark. Skyddszonerna minskar även risken för att växtskyddsmedel hamnar i sjöar och vattendrag. Syftet är också att gynna växt- och djurliv.

Ersättningen riktas till nitratkänsliga områden i södra Sverige. Ersättning kan ges för skydds-zon mot vattendrag eller anpassade skydds-zoner.

I **tabell 9.4** kan man se att många åtaganden gick ut 2014. Det gick inte söka nya åtaganden förrän år 2016, vilket medförde en låg ersättningsnivå år 2015.

Fäboddar

Från 2015 finns en miljöersättning för fäbodbeta. Under programperioden 2007 till 2013 ingick det i miljöersättningen för betesmarker och slätterängar. Syftet med stödet är att bevara ett fäbodbruk som förstärker och bevarar landskapets karaktär och dess biologiska mångfald.

För att få ersättning ska marken vara klassad som fäbodbeta, det ska finnas minst 6 ha fäbodbeta och minst 1,2 djurenheter av get, får eller nötkreatur för varje fäbod. Man kan även få ersättning för särskild skötsel av fäbodbeta. Länsstyrelsen bestämmer om extra skötselvillkor som t.ex. kan handla om hur

växtligheten ska se ut och skötsel och underhåll av kulturhistoriskt värdefulla landskapselement.

En godkänd fäbod ska innehålla minst en byggnad i traditionell stil med fungerande, permanent tak. Byggnaden ska vara ursprunglig, restaurerad eller återuppbyggd. Den ska historiskt ha använts som fäbod. Byggnader på fäboden ska inte användas som permanentbostad och fäboden ska vara tydligt avgränsad från hemgården, både geografiskt och funktionsmässigt.

Ekologiska produktionsformer

Ekologisk produktion är en egen kategori av åtgärd som inte längre är kopplad till miljöersättningarna. För att få ersättningen för ekologisk produktion går man, liksom för miljöersättningarna, in i ett femårigt åtagande. Från 2015 ingår inte ersättningar för ekologisk produktion i gruppen miljöersättningar. De redovisas ändå i **tabell 9.4** tillsammans med miljöersättningar, men ingår alltså från 2015 inte i summa miljöstödet.

Vidare finns en ersättning för omställning till ekologisk produktion med i stort sett samma villkor, men med tvååriga åtaganden. De samredovisas med ersättning för ekologisk produktion i tabellen.

Syftet med ersättningarna är att öka andelen ekologisk produktion och att få till stånd positiva effekter på miljö, klimat, djurhälsa och landsbygdsutveckling. Ekologisk produktion har positiva effekter på markens långsiktiga produktionsförmåga och på biologisk mångfald.

Ersättning lämnas till jordbrukare med ekologisk odling med eller utan ekologisk djurhållning. Ersättning för ekologisk djurhållning lämnas i form av en extra ersättning för mark som ingår i ett åtagande för ekologisk växtodling. Den extra ersättningen för mark baseras på det antal mjölkkor, am- och dikor, ungnöt, tackor, getter (hondjur), suggor, slaktsvin, värphöns och slaktkycklingar som finns på företaget.

För att få ersättning för en djurenhet måste man ha 1 hektar ekologiskt brukad åkermark eller 2 hektar ekologiskt brukad

betesmark. Djurantalet får variera mellan åren under åtagandeperioden men måste omfatta minst ett djur under hela åtagandeperioden. Antal djur som motsvarar en djurenhet varierar mellan 1,00 för mjölkkor, am- och dikor till 71,43 för värphöns.

Djurvälfärd

Syftet med stöden är en förbättrad djurvälfärd. Det kan till exempel vara förbättrad omvårdnad och förbättrad utfodring. Djurvälfärdsstöden redovisas i **tabell 9.5**.

För att få ersättningarna för djurvälfärd måste man ha ett åtagande. Ett åtagande innebär att man åtar sig att sköta djuren enligt ersättningens villkor i 1 år. Ersättning betalas ut för det extra arbetet.

Ersättning för extra djuromsorg för suggor

Syftet med ersättningen är bland annat god omvårdnad och goda inhysningsförhållanden. Ersättningen går att söka för suggor och betäckta gyltor.

För att få ersättning måste man:

- ha en produktionsplan,
- analysera foder, vatten och strömmaterial,
- bedöma hullet på suggorna,
- ha rutiner för utfodring,
- göra produktionsuppföljning.

Ersättning för extra djuromsorg för får

Huvudsyftet med stödet är att kunna tillgodose djurens foderbehov. För att få ersättningen måste man ha en produktionsplan med avelsplanering, mottaganderutiner för nya får i besättningen, uppgifter om klippning, hullbedömning, lamning, betesplanering, avvänjning och könsguppering samt slakt och försäljning. Man ska också göra en foderinventering, foderanalys och foderstatberäkning.

Utökad klövhälsovård för mjölkkor

Syftet med ersättningen är att förbättra klövhälsan i besättningar med mjölkkor. Ersättningen går att söka för nötkreatur som

är avsedda för mjölkproduktion och som är över 24 månader gamla.

För att få ersättning måste man:

- minst 2 gånger per år med minst 3 månaders mellanrum verka klövarna på alla mjölkkor och kvigor i åtagandet,
- ha rutiner för att kontrollera, bedöma och följa upp klövhälsan i besättningen,
- behandla eventuella klövsjukdomar,
- använda en certifierad klövvårdare för verkningarna.

Smittsamma djursjukdomar (tabell 9.1)

Förutom lidande hos djuren kan utbrott av allvarliga smittsamma djursjukdomar få svåra ekonomiska konsekvenser för vårt samhälle. Vid vissa sjukdomar finns dessutom risk att människor smittas.

Om jordbrukaren får extra kostnader och förluster på grund av att djuren drabbats av en allvarlig smittsam djursjukdom kan jordbrukaren få ersättning från staten. Epizootilagen reglerar vilka djursjukdomar man kan få ersättning för.

Företagsstöd och projektstöd i landsbygdsprogrammet

Det finns flera olika stöd och ersättningar i landsbygdsprogrammet, bland annat företags- och projektstöd och stöd till miljöinvesteringar.

Syftet med företagsstöden är att öka konkurrenskraften inom jordbruket, skogsbruket, rennäringen, trädgårdsområdet och livsmedelsförädlingen. Syftet är också att öka livskvaliteten och diversifiera ekonomin på landsbygden. Med företagsstöd menas att stödet är knutet till ett befintligt eller nystartat företag.

Projektstödet ska verka för en högre livskvalitet för dem som bor på landsbygden, bredda och stärka landsbygdens näringsliv och stärka konkurrenskraften inom den gröna näringen.

Projektstöd kan sökas av till exempel:

- organisationer, ideella och ekonomiska föreningar inklusive stiftelser

- sammanslutningar, exempelvis av företag
- företag
- kommuner.

Stöd till biogas

Investeringsstöd till biogas är ett företagsstöd som särredovisas i **tabell 9.6**. Stödet har kunnat sökas av den som vill bygga en anläggning för produktion och användning av gödselbaserad biogas, uppgraderingsanläggning eller anläggning för rötresthantering. Man har kunnat få 40 % av vissa utgifter för denna investering i stöd. Stödets syfte har varit att öka tillgången till och användningen av förnybar energi.

Lantbruksföretag och även andra företag med en omsättning på som mest 10 miljoner euro och färre än 50 anställda har kunnat söka stödet.

Under 2018 satte regeringen av 270 miljoner kronor till ett nytt biogasstöd och under 2019 ytterligare 100 miljoner kronor till en förlängning av det nya stödet. Syftet var att stödja fossilfri energiproduktion genom att komplettera det befintliga investeringsstödet. Det nya stödet betalades ut som ett förskott för produktion per kWh.

Miljöinvesteringar

Miljöinvesteringar kan ha syftena:

- att förbättra jordbrukets positiva miljöeffekter, t.ex. genom att främja biologisk mångfald,
- att ge upplevelser i samband med rekreation,
- att minska jordbrukets negativa miljöeffekter, t.ex. genom att minska utsläpp av växthusgaser.

Miljöinvesteringar har alltså inte syftet att öka produktionen av marknadsvaror och förväntas inte leda till någon påtaglig ekonomisk nytta för det enskilda företaget. Investeringen är däremot av samhällsintresse eftersom många personer får nytta av den.

Prisstöd m.m. till rennäringen

Utöver de stöd som kan komma rennäringen till del via landsbygdsprogrammet utgår ett särskilt prisstöd för kontrollslaktade renar, vilka godkänns som livsmedel. Detta redovisas i **tabell 9.7**.

Efter Tjernobyolyckan betalades ersättning till rennäringen för att täcka merkostnader och inkomstförluster till följd av det radioaktiva nedfallet. I ersättningen ingår också kostnader för t.ex. försöksverksamhet, slakt av renar med för hög cesiumhalt samt utfordring av cesiumrenar och analyser.

Staten ersatte fram till 1994/95 renägarna för upphittade rovdjursrivna renar. Från och med 1996 ändrades ersättningssystemet till att i huvudsak baseras på rovdjursförekomst.

I **tabell 9.7** redovisas även ersättningar från Banverket för tågdödade och från trafikförsäkringen för vägtrafikdödade renar.

Annan publicering

Uppgifterna i detta kapitel om utbetalda stöd grundas på underlag från Jordbruksverket. Uppgifterna avser produktionsåret oavsett när utbetalningarna verkligen gjorts.

Jordbruksverket publicerar detaljerad statistik över stöd som utbetalats under olika kalenderår i sin verksamhetsstatistik, senast i Verksamhetsstatistik för 2018.

Tabell 9.1**Stöd till jordbruket utbetalade för 2005–2019¹, milj. kr***Disbursed support to the agricultural holdings*

	2005	2010	2015	2017	2018	2019
<i>Gårdsstöd</i>	5 315	5 979	3 481	3 600	3 940	3 976
Förgröningsstöd	.	.	1 889	1 982	2 105	2 194
Stöd till unga jordbrukare	.	.	74	95	94	112
Stöd för proteingrödor ²	21
Stöd för energigrödor	11
Kontrakterad stärkelsepotatis	37	29
Nationellt kuvert	1
Återbetalning	61	.	71	75	82	78
Torkstöd	401	1 075
<i>Djurbidrag, generella</i>	733	374	910	941	926	951
Handjursbidrag	263	307
Mjölkstöd	471	67	85	82	.	.
Nötkreatursstöd	.	.	825	858	926	951
<i>Regionala stöd</i>	916	1 028	1 502	1 611	1 691	1 682
Kompensationsbidrag	639	748	1 208	1 296	1 294	1 288
Nationellt stöd norra Sverige	276	281	294	315	397	394
Ekologisk produktion	573	576	569	585	644	651
<i>Miljöstöd</i>	2 345	2 492	1 005	1 079	1 110	1 118
Betesmarker och slätterängar	754	781	752	741	791	798
Restaurering betesmarker och slätterängar	.	.	6	16	20	20
Natur- och kulturmiljöer	168	109	8	2	.	.
Kulturmiljöer i renskötselområdet	12	8	2	.	.	.
Utrotningshotade husdjursraser	5	.	.	8	8	8
Öppet och varierat odlingslandskap	509
Miljöskyddsåtgärder	.	46
Vallodling	85	739	158	126	99	99
Minskat kväveläckage	197	152	23	111	114	115
Våtmarker och småvatten	8	22	32	33	34	37
Bruna bönor på Öland	2	1	1	0	0	.
Sockerbetor på Gotland	3
Skyddszoner	28	30	6	25	26	22
Naturfrämjande insatser på åkermark	.	5	7	1	.	.
Fäbodbeta	.	.	12	17	19	19
<i>Djurvälfärd</i>						
Extra djuromsorg för suggor	.	.	121	112	114	110
Ersättning för kastrering av galtar	.	.	1	6	.	.
Extra djuromsorg för får	.	.	.	47	48	45
Utökad klövhälsövård mjölkkor	.	.	.	46	46	46
Smittsamma djursjukdomar	58	85	31	56	41	21

1) För perioden 2000–2014 ingår i tabellen samtliga medel som avser respektive år oavsett när de utbetalats. För år 2015 till 2019 avser beloppen de medel som utbetalats t.o.m. maj år 2020.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.2

Gårdsstöd, förgröningsstöd, stöd till unga jordbrukare samt diverse produktstöd för stödåret 2019 utbetalade t.o.m. maj 2020, 1 000-tal kr*Basic payment scheme, greening payment, support for young farmers and various coupled payments*

Område	Gårdsstöd	Förgröningsstöd	Unga jordbrukare	Nöt-kreatursstöd	Torkstöd
<i>Län</i>					
Stockholms	117 328	64 805	2 183	10 826	15 806
Uppsala	209 658	114 429	5 429	24 278	39 157
Södermanlands	186 260	102 179	4 430	26 819	47 849
Östergötlands	333 886	184 340	10 910	69 708	96 269
Jönköpings	172 110	95 387	6 510	81 404	48 259
Kronobergs	89 635	49 679	3 433	40 214	26 421
Kalmar	230 245	127 421	5 545	99 651	91 613
Gotlands	138 567	76 727	3 605	37 704	40 540
Blekinge	54 485	30 071	1 886	16 390	18 125
Skåne	691 475	381 837	18 114	130 680	214 161
Hallands	166 704	91 912	3 933	55 063	64 894
Västra Götalands	694 387	382 982	20 559	169 801	196 019
Värmlands	144 284	79 670	3 986	32 947	29 831
Örebro	146 220	80 764	4 289	20 956	34 865
Västmanlands	168 735	93 017	4 137	13 822	32 062
Dalarnas	83 160	45 727	2 413	19 850	15 126
Gävleborgs	92 574	51 098	2 433	26 994	19 116
Västernorrlands	62 695	34 670	2 180	18 337	10 815
Jämtlands	55 222	30 564	1 686	19 609	10 724
Västerbottens	90 789	50 195	2 707	25 223	16 161
Norrbottnens	47 514	26 270	1 946	11 050	7 580
<i>Hela riket</i>					
2019	3 975 932	2 193 743	112 314	951 328	1 075 390
2018	3 939 973	2 105 386	94 049	926 167	401 405
2017	3 600 262	1 981 781	95 207	858 335	.
2015	3 480 912	1 889 364	74 263	824 696	.
2010	5 979 481
2005	5 314 878

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.3**Kompensationsstöd samt nationellt stöd till norra Sverige¹ för stödåret 2019 utbetalt t.o.m. maj 2020, 1 000-tal kr***Support for areas facing natural constraints (ANC) and national support to the north of Sweden*

Område	Kompensationsstöd	Nationellt stöd			
		Suggor, getter, potatis, ägg, bär och grönsaker	Mjök	Slaktsvin	Summa nationellt stöd
<i>Län</i>					
Stockholms	20 966	–	–	–	–
Uppsala	34 849	–	73	–	73
Södermanlands	22 993	–	–	–	–
Östergötlands	32 431	–	–	–	–
Jönköpings	133 250	–	–	–	–
Kronobergs	42 453	–	–	–	–
Kalmar	43 481	–	–	–	–
Gotlands	20 798	–	–	–	–
Blekinge	2 444	–	–	–	–
Skåne	13 566	–	–	–	–
Hallands	9 914	–	–	–	–
Västra Götalands	187 410	–	–	–	–
Värmlands	90 056	685	8 606	1 746	11 037
Örebro	17 712	–	–	–	–
Västmanlands	22 856	–	–	–	–
Dalarnas	68 409	1 498	12 057	314	13 869
Gävleborgs	113 647	1 137	45 205	2 873	49 216
Västernorrlands	93 016	1 614	54 533	897	57 045
Jämtlands	115 581	1 663	73 861	330	75 854
Västerbottens	137 427	3 113	120 832	3 454	127 399
Norrbottens	64 443	3 547	50 907	5 292	59 747
<i>Hela riket</i>					
2019	1 287 700	13 258	366 076	14 907	394 240
2018	1 294 454	12 454	368 965	15 175	396 593
2017	1 296 247	9 445	295 060	10 239	314 744
2015	1 207 707	9 562	275 943	8 781	294 286
2010	747 560	11 044	259 390	10 334	280 768
2005	639 429	11 248	252 285	12 627	276 161

1) Anledningen till att det presenteras siffror för län som inte ligger i norra Sverige, är för att det är där företagen är registrerade. Marken ligger dock i norra Sverige.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.4**Miljöersättning och ersättning för ekologisk produktion för stödåret 2019 utbetalade t.o.m. maj 2020, 1 000-tal kr***Environmental support and support for organic farming*

Område	Betesmarker och slåtterängar	Restaurering betesmarker och slåtterängar	Utrotningshotade husdjursraser	Vallodling	Minskat kväveläckage
<i>Län</i>					
Stockholms	16 418	222	176	2 532	946
Uppsala	20 754	676	276	4 139	1163
Södermanlands	35 868	897	226	7 266	2 526
Östergötlands	85 484	2375	323	9 762	534
Jönköpings	61 777	1930	311	839	66
Kronobergs	21 162	330	326	69	147
Kalmar	137 167	1341	475	9 574	5 354
Gotlands	56 192	185	158	6 378	3 141
Blekinge	18 776	424	224	3 769	886
Skåne	80 721	871	768	22 512	32 356
Hallands	21 881	975	226	8 709	9 991
Västra Götalands	101 468	5 676	983	14 110	41 469
Värmlands	9 410	559	388	1 136	10 513
Örebro	17 099	1501	250	4 546	1 087
Västmanlands	14 993	322	202	3 927	2 793
Dalarnas	5 225	257	556	–	1 583
Gävleborgs	8 307	1209	782	–	–
Västernorrlands	1 951	37	306	–	–
Jämtlands	5 366	127	419	–	–
Västerbottens	3 487	21	535	–	–
Norrbottnens	74 753	255	239	–	–
<i>Hela riket</i>					
2019	798 261	20 192	8 150	99 266	114 555
2018	791 280	19 593	7 888	98 965	113 699
2017	740 528	15 949	7 648	126 409	110 540
2015	751 683	6 258	2 448	158 017	22 824
2010	780 537	.	7 547	738 650	152 436
2005	754 401	.	5 367	85 316	197 136

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.4 forts.

Område	Våtmarker och småvatten	Skyddszoner	Fåbod-bete	Summa miljö-stöd ¹	Ekologisk produktion
<i>Län</i>					
Stockholms	1 496	1 572	–	23 362	12 078
Uppsala	264	1 778	–	29 051	26 518
Södermanlands	3 046	3 131	–	52 961	30 456
Östergötlands	3 235	2 104	–	103 817	76 970
Jönköpings	962	26	–	65 911	34 205
Kronobergs	979	–	–	23 012	11 452
Kalmar	2 806	209	–	156 927	20 764
Gotlands	2 155	174	–	68 383	18 825
Blekinge	637	49	–	24 763	3 905
Skåne	11 189	822	–	149 239	59 361
Hallands	2 183	362	–	44 327	18 519
Västra Götalands	3 465	5 574	–	172 745	159 960
Värmlands	411	824	166	23 407	39 344
Örebro	2 384	1 577	–	28 445	27 077
Västmanlands	1 105	3 816	228	27 387	25 622
Dalarnas	359	41	6 277	14 297	22 627
Gävleborgs	163	9	1 385	11 855	23 684
Västernorrlands	–	–	190	2 484	11 058
Jämtlands	–	–	10 493	16 405	14 431
Västerbottens	133	–	201	4 376	9 471
Norrbottens	–	–	–	75 248	4 575
<i>Hela riket</i>					
2019	36 972	22 068	18 939	1 118 403	650 898
2018	33 503	25 898	18 573	1 109 769	644 205
2017	32 720	25 209	16 537	1 078 754	585 168
2015	31 533	5 981	11 970	1 005 388	569 497
2010	21 524	30 113	.	2 492 049	575 577
2005	8 378	28 344	.	2 344 704	572 845

1) Fram till år 2014 räknades stöd för ekologisk produktion in i summa miljöstödet, men från den nya programperioden som startade 2015 sorterar inte stöd för ekologisk produktion längre under miljöstöden.

Tabell 9.5
Djurvälfärd för stödåret 2019 utbetalade t.o.m.
maj 2020, 1 000-tal kr

Animal welfare

Område	Extra djur- omsorg för suggor	Extra djur- omsorg för får	Utökad klöv- hälso- vård mjölkkor
<i>Län</i>			
Stockholms	642	1 136	377
Uppsala	2 488	1 024	1 114
Södermanlands	3 963	1 534	1 149
Östergötlands	6 906	3 312	3 944
Jönköpings	290	2 170	3 843
Kronobergs	824	1 494	1 437
Kalmar	5 230	3 470	6 091
Gotlands	3 444	7 311	2 083
Blekinge	1 022	1 080	467
Skåne	34 954	5 170	4 943
Hallands	11 320	2 318	3 440
Västra Götalands	22 655	5 801	7 535
Värmlands	3 077	1 266	764
Örebro	3 665	1 540	940
Västmanlands	5 339	998	673
Dalarnas	913	1 294	983
Gävleborgs	340	1 235	1 290
Västernorrlands	584	376	786
Jämtlands	–	866	907
Västerbottens	838	853	2 263
Norrbottnens	1 169	456	934
<i>Hela riket</i>			
2019	109 664	44 705	45 963
2018	114 008	47 769	46 043
2017	112 387	47 131	45 741
2016	114 729	42 852	40 908
2015	121 250	.	.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.6
Utbetalade projektstöd, företagsstöd och investeringsstöd för biogas 2019,
1 000-tal kr

Structural funds and investment subsidies for biogas

Område	Företags- stöd	Projekt- stöd	Miljö- investe- ring	Biogas
<i>Län</i>				
Stockholms	900	9 666	1 583	10 076
Uppsala	2 544	1 447	74	4 658
Södermanlands	3 440	1 895	861	–
Östergötlands	3 068	9 939	2 009	16 306
Jönköpings	159	3 032	385	7 052
Kronobergs	1 674	1 159	596	15 999
Kalmar	4 809	4 238	1 144	22 127
Gotlands	5 624	1 910	921	4 855
Blekinge	–	130	456	1 775
Skåne	7 364	2 919	8 555	16 635
Hallands	–	397	202	17 370
Västra Götalands	15 905	4 330	1 176	22 736
Värmlands	1 223	1 542	835	–
Örebro	830	982	1 199	6 134
Västmanlands	1 092	800	246	9 181
Dalarnas	2 828	2 975	409	–
Gävleborgs	1 214	4 142	95	2 001
Västernorrlands	3 480	1 342	86	1 009
Jämtlands	7 447	6 519	66	1 691
Västerbottens	14 343	5 909	205	1 584
Norrbottnens	6 906	11 697	825	2 402
<i>Hela riket</i>				
2019	84 849	76 971	21 926	163 593
2018	258 893	205 483	57 219	325 245
2017	441 998	395 311	55 105	50 236
2016	108 961	153 293	6 851	51 531

1) För stöden i denna tabell avser året utbetalningsår, alltså det år utbetalningen gjordes.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.7**Utbetalade stöd och ersättningar till rennäringen 2005–2019, 1 000-tal kr***Disbursed support and compensation to reindeer breeding*

Typ av stöd	2005	2010	2015	2017	2018	2019
Prisstöd	17 480	15 594	16 059	17 910	15 394	13 388
Ersättning p.g.a. Tjernobyloylyckan	9 763	6 271	3 249	2 723	2 778	2 809
Övriga medel för främjande av rennäringen,	5 423	11 255	14 511	12 500	16 908	13 534
Varav katastrofskadeskydd	2 202	216	8 757	7 620	15 878	4 779
projektstöd m.m.	3 221	11 039	5 754	4 880	1 030	8 755
Ersättning för renar som skadats eller dödats av rovdjur	46 926	57 674	55 471	52 454	55 948	52 322
Varav rovdjursersättning	46 491	56 678	54 650	51 935	55 184	51 999
massdöd	435	996	821	519	764	323
Ersättning för tågdödade renar	2 282	2 930	4 235
Ersättning för vägtrafikdödade renar	4 256	5 434	7 877

Källa: Jordbruksverket, Trafikverket, Sametinget och Trafikförsäkringsföreningen.

